



KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

Diaszpórában magyar nyelvet és kultúrát tanító szakember szakirányú továbbképzés

záróvizsga-tételsor

- Segédanyag a záróvizsgára történő felkészüléshez -

2024.



1. Nyelvi készségfejlesztés I. Receptív nyelvi készségek

- A nyelvi készségek osztályozása.
- A hallott szövegértés szerepe a nyelvtanulásban és tanításban, a beszédértéshez szükséges készségek kialakításának és fejlesztésének elméleti és módszertani ismereteinek bemutatása.
- Az olvasás szerepe a nyelvtanulásban és tanításban, különböző olvasástechnikák és szövegértés fejlesztése.

Ajánlott irodalom:

- Bárdos Jenő: Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000.
- Fazekasné Fenyvesi Margit – Józsa Krisztián – Nagy József – Vidákovich Tibor: Az alapkészségek fejlődése 4–8 éves korban. Budapest, OKÉV KÁOKSZI, 2002.
- Kovács Tünde: Nyelvi játékok. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem –L'Harmattan Kiadó, 2019.
- Schmidt Ildikó – Nagyházi Bernadette, Magyar nyelv-tanítás gyermekeknek. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, 2020.



2. Nyelvi készségfejlesztés II. Produktív nyelvi készségek

- A nyelvi készségek osztályozása.
- Az írás szerepe nyelvtanulásban és tanításban, az írástanulás fázisai, az írástechnika és a szövegalkotás életkornak megfelelő fejlesztésének módjai.
- A beszéd szerepe a nyelvtanulásban és -tanításban, a beszédképesség kialakításának és fejlesztésének elméleti és módszertani ismeretei.

Ajánlott irodalom:

- Bárdos Jenő: Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000.
- Fazekasné Fenyvesi Margit – Józsa Krisztián – Nagy József – Vidákovich Tibor: Az alapkészségek fejlődése 4–8 éves korban. Budapest, OKÉV KÁOKSZI, 2002.
- Kovács Tünde: Nyelvi játékok. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, 2019.
- Schmidt Ildikó – Nagyházi Bernadette: Magyar nyelv-tanítás gyermekeknek. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, 2020.



3. Leíró nyelvészeti ismeretek és a MID grammatikája közötti összefüggések

- A morfológiai jelöltség kérdése.
- A pontosság, szabatoság elve.
- Az ökonómia jelensége a magyar nyelvben.
- Az egyes számban való gondolkodás példái.
- Az általánostól a konkrét felé való haladás esetei.
- A személyjelölés jellegzetességei.
- Képszerűség a magyar nyelvben.
- Néhány kérdés a szófajok kapcsán.
- A magyar esetrendszer jellegzetességei.
- Az igenemek kérdése.
- Az igemódok és a modalitás összefüggése.
- Az egyeztetés a magyarban a határozottság szempontjából.

Ajánlott irodalom:

- Hegedűs Rita: Élő magyar grammatika, Budapest, L'Harmattan, 2019.
- Hegedűs Rita: Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések, Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2004.
- H. Varga Márta (szerk.): Segédlet nyelvi formák és grammatikai funkciók tanulmányozásához (elmélet és gyakorlat), Budapest, L'Harmattan, 2018.



4. Lexika

- A lexikatanítás elmélete és lépései, módszertani elvek, eljárások és technikák.
- A mentális lexikon és a memória működésének módszertannal kapcsolatos vonatkozásai.
- A szókincstanítás sajátosságai az egy- és kétnyelvű tanulók esetében.

Ajánlott irodalom:

- Dóla Mónika: Módszertani útmutató a magyar nyelv tanításához, Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, 2020. 70–83.
- H. Varga Márta (szerk.): Segédlet nyelvi formák és grammatikai funkciók tanulmányozásához (elmélet és gyakorlat), Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, 2018.
- Fóris Ágota: Lexikológiai és lexikográfiai ismeretek magyar (mint idegen nyelv) tanároknak, Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, 2018.



5. Két- és többnyelvűség

- Kétnyelvűség: fogalma, típusai.
- Nyelvváltozatok; kódváltás; transzlingválás.

Ajánlott irodalom:

- Jánk István: Mi az a kétnyelvűség, és miért érdekes nekünk? <https://www.nyest.hu/hirek/mi-az-a-ketnyelvuseg-es-miert-erdekes-nekunk>
- Karmacsi Zoltán: Kétnyelvűség és nyelvsajátítás. 12–31. oldal https://real.mtak.hu/132684/1/Karmacsi_Ketnyelvuseg_es_nyelvsajatitas.pdf
- Klein Ágnes: A nyelvsajátítástól a nyelvtanulásig. 3. A kétnyelvűség https://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/nyelv_elsajatitas/3_ktneyelvsg.html
- Heltai János Imre: Transzlingválás – Elmélet és gyakorlat. 47–62. oldal https://real.mtak.hu/156102/1/Heltai_J%C3%A1nos_Imre_Transzlingv%C3%A1l%C3%A1s_elm%C3%A9let_%C3%A9s_gyakorlat.pdf
- https://real.mtak.hu/156102/1/Heltai_J%C3%A1nos_Imre_Transzlingv%C3%A1l%C3%A1s_elm%C3%A9let_%C3%A9s_gyakorlat.pdf



6. Pragmatika

- Lokúció, illokúció, perlokúció.
- Társalgási maximák.
- Pragmatikai kompetencia.
- Pragmatika a nyelvoktatásban.

Ajánlott irodalom:

- Csontos Nóra – Dér Csilla: Pragmatika a magyar mint idegen nyelv oktatásában. 26–49.; 75–79. oldal. <https://real.mtak.hu/153534/1/Pragmatikaamagyar mintidegennyelvoktatásban.pdf>
- Bándli Judit: A pragmatikai kompetencia fogalma a nyelvoktatásban. https://epa.oszk.hu/01400/01467/00011/pdf/EPA01467_thl2_2014_1_034-043.pdf
- Valló Zsuzsa: A fordítás pragmatikai dimenziói és a kulturális reáliák. https://epa.oszk.hu/04100/04125/00035/pdf/EPA04125_forditastudomany_2000_1_034-049.pdf
- Tátrai Szilárd: Áttekintés a deixisről. <https://www.c3.hu/~nyelvor/period/1342/134206.pdf>
- https://btk.ppke.hu/uploads/articles/1270263/file/Ny_ny_11.pdf



7. Kulturális ismeretek közvetítése, hon- és népismeret, társadalomismeret

- Magyarságismeret: a népismeret, hagyományismeret, néprajz fontossága a diaszpórában magyar nyelvet tanítók számára.
- Ki a magyar? Gondolatok a magyarságról.
- A nyelv és kultúra integrált oktatása, a kultúra elemeinek (országismeret, a beszéd- és viselkedéskultúra, szövegszerkezet és szövegkezelés) bemutatása.
- A kulturális és interkulturális tudatosság kialakításának és fejlesztésének lehetőségei és módszertana.

Ajánlott irodalom:

- Holló Dorottya: Kultúra és interkulturalitás a nyelvórán. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, 2019.
- Nádor Orsolya: Nyelvek és kultúrák találkozása – a magyar, mint idegen nyelv szemszögéből. Hungarológiai Évkönyv. 4. 2003. 172–181.
- Tarján Gábor: Magyarságismeret. Budapest, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2013. 9–31.



8. Tankönyvismeret

- A magyar mint idegen nyelv tanításában alkalmazható tankönyvek kiválasztási szempontjai, a legismertebb tankönyvek.
- Felnőttek és gyermekek részére készült tankönyvek tartalmi, ill. formai felépítésének sajátosságai, tekintettel az életkori sajátosságok szerinti csoportosítás lehetőségeire és a nyelvtanulás kontextusára.

Ajánlott irodalom:

- Durst Péter: Rendezőelvek a magyart idegen nyelvként oktató tananyagok és tantervek összeállításában – különös tekintettel az elsajátítás sorrendjére, *Hungarológiai Évkönyv*, 7. évf., 2006. 33–39.
- F. Dárdai Ágnes: Tankönyvelemzési modellek a nemzetközi tankönyvkutatásban, *Iskolakultúra*, 9. évf., 4. sz., 1999. 44–53.
- Kántor Gyöngyi: Tankönyvelemzésről egy konkrét példán keresztül, *Hungarológiai Évkönyv*, 9. évf., 2008. 152–168.
- Szende Virág – Gróf Annamária: Egy korszerű magyarnyelv-oktató csomag 7–12 éves gyerekeknek, *Hungarológiai Évkönyv*, 9. évf., 2008. 176–182.



9. Alkalmazott pedagógia

- A tanulástámogató módszertani kultúra fejlesztése, az együttműködést segítő pedagógiai eljárások.
- A kulturális intelligencia. Hatékony pedagógiai kommunikáció és konfliktuskezelés az iskolában.
- Az iskolai mentálhigiéné. Az iskolai környezet minősége.

Ajánlott irodalom:

- Lannert Judit: Mit és hogyan tanítsunk a 21. században? 2023. [https://upszonline.hu/resources/volumes/73/issues/01-02/upsz_73\(01-02\)_2023_007_lannert_judit.pdf](https://upszonline.hu/resources/volumes/73/issues/01-02/upsz_73(01-02)_2023_007_lannert_judit.pdf)
- Józsa Krisztián: Tanulási motiváció és humán műveltség. In: Csapó Benő: Iskolai műveltség. 2002. 239–268. https://publicatio.bibl.u-szeged.hu/11933/1/CsBeno_Iskolai_muveltseg_2002.pdf
- Medovarszki István: Egy modern didaktika megalapozása felé – A hatékony csoportos tanulás ötpilléres komplex modellje. Új Pedagógiai Szemle. 72. 09–10. sz. 2022. 116–128. <https://upszonline.hu/index.php?article=720910012>
- Holló Dorottya: Értsünk szót! Kultúra, kommunikáció, nyelvhasználat, nyelvtanítás. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2019. 11–12. fejezet. <https://mersz.hu/kiadvany/592/info/>
- Szekszárdi Júlia: Konfliktusok pedagógiája. Veszprém, VEK, 2002.
- Farkas Péter: Mentálhigiéné a képzés gyakorlatáért, avagy a pedagógus lehetőségei a tanulók és a saját lelki egészségének fejlesztésére. In: Somogyvári Lajos – Tóth József (szerk.): Humán tudományok: pedagógusképzés és tananyagfejlesztés 3. 2022. https://mersz.hu/hivatkozas/m975htpt3_29



10. Hátránykompenzáló és differenciáló pedagógia alapjai

- Az iskolai eredményességet befolyásoló tényezők mint a differenciálás szükségességének okai.
- A tanulók hatékony megismerése.
- A differenciálás célja, színterei, lehetőségei.

Ajánlott irodalom:

- Báthory Zoltán: Differenciálás a tanulásszervezésben. In: Balogh L. – Tóth L. (szerk.): Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből. Budapest, Neumann Kht.
http://mek.oszk.hu/04600/04669/html/balogh_pedpszich0021/balogh_pedpszich0021.html
- Dávid – Estefánné Varga – Farkas – Hídvégi – Lukács: Hatékony tanulómegismerési technikák. Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára. Budapest, Educattio Kht. 2008.
https://tanitonline.hu/uploads/576/Hatekony_tanulo.pdf
- Fehérvári–Varga–Ceglédi: Hátrányos helyzetű diákok iskolai útja. Reziliencia és inklúzió. In: Fehérvári –Varga (szerk.): Reziliencia és inklúzió az Arany János Programokban, 2018. 17–46. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlilocki Henrik Szakkollégium.
- Hanák Zsuzsanna: Differenciált munkaformák alkalmazása. In: Estefánné Varga M. (Szerk.), Megújuló tananyagtartalmak, módszerek a kompetenciaalapú tanárképzésben, 2011.
http://epednet.ektf.hu/eredmenyek/megujulo_tananyagtartalmak_modszerek_a_kompetenciaalapu_tanarkepzesben.pdf
- Havas Gábor: Esélyegyenlőség, deszegregáció. In: Fazekas Károly, Köllő János és Varga Júlia (szerk.): Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Budapest, Ecostat, 2008. 121–138.



11. Mérés-értékelés az oktatásban

- Értékelési funkciók (diagnosztikus, formatív, szummatív).
- Tudásszintmérő és készség-, képességmérő tesztek (jóságmutatók, normaorientált és kritériumorientált tesztelés, feladattipológia).
- Nemzetközi és országos rendszerszintű mérések (PISA, PIRLS, TIMSS, OKM, DIFER stb.).

Ajánlott irodalom:

- Csapó Benő: Tudásszintmérő tesztek. In Falus I. (szerk.) Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. 2004. 277–316. Műszaki Könyvkiadó.
<https://core.ac.uk/download/pdf/84775002.pdf>
- Vidákovich Tibor: Diagnosztikus pedagógiai értékelés. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1990.
<https://mek.oszk.hu/24100/24154/24154.pdf>
- Köznevelés/Országos és nemzetközi mérések. <https://www.oktatas.hu/>